Arbejdsmarkedsudvalget (2. samling)
AMU alm. del - Bilag 99
Offentligt

ORIGINAL

Folketinget — Europaudvalget
Christiansborg, den 13. maj 2005
Europaudvalgets sekretariat

Til

udvalgets medlemmer og stedfortrædere

Europa-Parlamentet vil ophæve "opt-out" bestemmelsen og medregne hviletid i forbindelse med arbejdstidsdirektivet

Den 11. maj 2005 afsluttede Europa-Parlamentet sin førstebehandling af forslaget til ændring af arbejdstidsdirektivet[1]. Debatten tog udgangspunkt i en betænkning fra Europa-Parlamentets Udvalg om Beskæftigelse og Sociale Anliggender, udarbejdet af den spanske socialist Alejandro CERCAS. Ifølge CERCAS blev udvalgets ændringsforslag udarbejdet som følge af et kompromis mellem Europa-Parlamentets største politiske grupper[2]. Kompromiset mellem grupperne kom klart til udtryk ved Parlamentets behandling af sagen, idet samtlige ændringsforslag fra udvalget blev vedtaget, mens samtlige ændringsforslag, fremsat i forbindelse med plenums behandling af forslaget, blev forkastet. Forslaget, som ændret af Europa-Parlamentet, blev vedtaget med 345 stemmer for, 264 stemmer imod og 43 stemmer hverken for eller imod.

Europa-Parlamentets beslutning er der to store afvigelser i forhold til Kommissionens oprindelige forslag[3].

1. Muligheden for individuel "opt-out" er blevet fjernet
2. Hviletid eller inaktive vagtperioder <u>skal</u> betragtes som arbejdstid

---

[1] Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/88/EF om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden. <u>EU Referencenumre</u>: KOM (2004) 0607 - COD/2004/0209 – <u>Statusblad udarbejdet af Folketingets EU-Sekretariat</u>: <u>http://www.euo.dk/dokumenter/forberedende/statusblade/alle/20040607</u>

[2] Betænkningen blev vedtaget i udvalget med 31 stemmer mod 14 - mens et udvalgsmedlem undlod at stemme.

[3] Se også EU-note nr. 21 af den 27. september 2004: Kommissionen fremsætter forslag til ændring af arbejdstidsreglerne.

Europa-Parlamentet fremhæver, at de vedtagne ændringer til Europa-Kommissionens oprindelige forslag vil sikre en balance mellem sikkerhed og fleksibilitet for arbejdstagere. Sikkerheden vil opnås ved at sikre, at alle arbejdstagere er omfattet af direktivets bestemmelser, mens fleksibiliteten vil opnås ved fastsættelsen af en årlig referenceperiode. Referenceperioden benyttes til at beregne den maksimale gennemsnitlige arbejdstid på 48 timer ugentligt. Ifølge forslaget skal referenceperioden udvides fra en standardperiode på fire måneder til 12 måneder, og det vil betyde, at arbejdsgiverne vil have større fleksibilitet i forbindelsen med f.eks. sæsonpræget arbejde.

Udvidelsen af referenceperioden skal, i modsætning til Europa-Kommissionens forslag, kun kunne ske gennem kollektive overenskomster eller ved lov eller administrative bestemmelser (såfremt en arbejdstager ikke er omfattet af en overenskomst). Samtidig vil Europa-Parlamentet sikre, at en udvidelse af referenceperioden kun kan finde sted, hvis de almindelige principper for beskyttelse af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed overholdes.

Ophævelsen af "opt-out" bestemmelsen

I det gældende arbejdstidsdirektiv[4] gives der mulighed for at fravige reglen om en maksimal ugentlig arbejdstid på 48 timer. Denne mulighed for at fravige/fravælge kaldes "opt-out" bestemmelsen. Ifølge Europa-Parlamentets ændring af Kommissionens forslag skal denne bestemmelse ophæves ved vedtagelsen af det nye direktiv. Herudover skal alle aftaler, der allerede er indgået mellem arbejdsgivere og arbejdstagere i den forbindelse, ophæves senest et år efter, at det nye direktiv er implementeret.

Ifølge Europa-Parlamentets betænkning indebærer "opt-out" bestemmelsen, at princippet om minimumsbestemmelser ophæves, og at medlemsstaterne får en europæisk á la carte-lovgivning på det sociale og arbejdsmarkedsmæssige område. Herudover fremgår det af betænkningen, at "opt-out" bestemmelsen strider imod traktatens principper, da arbejdstid uden fastsatte begrænsninger udgør en alvorlig risiko for arbejdstagernes sundhed og sikkerhed samt for muligheden for at kombinere arbejde og familieliv.

[4] Direktiv 2003/88 – jf. artikel 22.

Under debatten i Europa-Parlamentet blev det fremhævet, at andre lande – og ikke kun UK[5] - også er begyndt at bruge "opt-out" bestemmelsen for at skabe mulighed for, at læger kan overskride den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid på 48 timer.
Stephen HUGHES, en britisk socialist, har endvidere udtalt, at Tyskland, Letland, Malta, Polen, Slovakiet og UK støtter bevarelsen af "opt-out" bestemmelsen, mens Belgien, Sverige, Ungarn, Frankrig, Finland, Grækenland og Spanien vil afvise direktivet, såfremt det indeholder en forlængelse af "opt-out" bestemmelsen. De resterende lande, herunder Danmark, har ifølge Hughes endnu ikke besluttet sig.

Hviletid er arbejdstid

Det andet væsentlige element i Kommissionens oprindelige forslag, som Europa-Parlamentet afviser, er forslaget om at ændre definitionen af arbejdstid. Ifølge Kommissionens forslag skal "inaktive vagtperioder" (hviletid) ikke betragtes som arbejdstid medmindre det følger af national lovgivning eller kollektive overenskomster. Dette vil, ifølge CERCAS, være i modstrid med Domstolens retspraksis. Ifølge SIMAP[6]- og Jaeger[7]-dommene skal vagtperioder, hvor arbejdstageren fysisk skal være til stede, men ikke udfører arbejde, alligevel betragtes som arbejdstid. De skal dermed regnes med i den maksimale ugentlige arbejdstid.

Europa-Kommissionen foreslår, at den inaktive del af vagtperioden ikke betragtes som arbejdstid, medmindre andet følger af nationale lovgivning eller overenskomst. Ifølge Europa-Parlamentets ændringsforslag til Europa-Kommissionens oprindelige forslag skal "hele vagtperioden inklusive den inaktive del betragtes som arbejdstid".

---

[5] Der er i UK foretaget en undersøgelse af virkningerne af "opt-out" reglen. Det fremgår af undersøgelsens konklusioner, at over fire millioner mennesker i dag har en ugentlig arbejdstid på mere end 48 timer, hvilket vil sige næsten 1 million flere end ved direktivets ikrafttrædelse. Antallet af personer, som arbejder mere end 55 timer, er ligeledes steget til over 1,55 millioner. 1 % af arbejdstagerne i Storbritannien har en ugentlig arbejdstid på mere end 70 timer, og at antallet af personer, der har underskrevet en "opt-out"-aftale er meget større end det antal, der rent faktisk efterfølgende har haft en arbejdstid på mere end 48 timer. Over 33 % af de britiske arbejdstagere har underskrevet en sådan "opt-out"-aftale og dermed over dobbelt så mange som dem, der efterfølgende har arbejdet under ordningen.

[6] Domstolens dom af 3. oktober 2000 i sag C-303/98, Sindicato de Médicos de Asistencia Pública (SIMAP) mod Conselleria de Sanidad y Consumo de la Generalidad Valencianna.

[7] Domstolens dom af 9. september 2003 i sag C-151/02, anmodning om præjudiciel afgørelse fremsat af Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein i forbindelse med sagen ved denne ret mellem Landeshauptstadt Kiel og Norbert Jaeger.

Europa-Parlamentet har dog foreslået, at vagtperioder, såfremt der indgås en kollektiv overenskomst eller via love og administrative bestemmelser, kan vægtes særligt. Og derigennem vil man kunne overholde den maksimale gennemsnitlige ugentlige arbejdstid. En sådan løsning vil, ifølge betænkningen, respektere Domstolens retspraksis, men samtidig give mulighed for at løse konjunkturbestemte konflikter i de medlemsstater eller institutioner, hvor driften af de offentlige institutioner trues af personalemangel. Det fremhæves, at aftalemæssige løsninger foretrækkes, og at de skal begrænses til bestemte situationer og uundværlige personer på arbejdspladsen.

Europa-Parlamentet vil sikre familieliv!

I sin behandling af forslaget, har Europa-Parlamentet også tilføjet et afsnit til det gældende direktivs bestemmelse om arbejdsrytme. I Europa-Parlamentets forslag, skal medlemsstaterne iværksætte regler, som sikrer, at arbejdsgivere tager hensyn til arbejdstagernes behov for at forene arbejde og familieliv. Herunder skal arbejdsgiverne informere arbejdstagerne "i god tid" forinden en ændring af en arbejdsrytme. Derudover har arbejdstagere ret til at anmode om ændringer i deres arbejdstid og – rytme, og arbejdsgiverne er forpligtet til at behandle disse anmodninger rimeligt, under hensynstagen til arbejdsgivers og arbejdstagers behov for fleksibilitet. Arbejdsgivere kan kun afslå en sådan anmodning, hvis de organisatoriske ulemper for arbejdsgiveren er uforholdsmæssige store i forhold til fordelene for arbejdstageren. Ifølge CERCAS vil denne bestemmelse bl.a. sikre, at forslaget vil leve op til Lissabon-strategiens socialpolitiske målsætninger.

Kommissionens udtalelse under debatten

Beskæftigelseskommissær Vladimir SPIDLA sagde i forbindelse med debatten om forslaget, der fandt sted den 10. maj 2005, at Kommissionens forslag til arbejdstidsdirektivet vil garantere arbejdstagernes sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen. Han erklærede, at Europa-Parlamentet har fremlagt en del ændringsforslag, som går i den rigtige retning. Men SPIDLA tilføjede, at Kommissionen ikke kan acceptere Europa-Parlamentets ophævelse af "opt-out" bestemmelsen og heller ikke ønsket om at betragte den "inaktive" arbejdstid som arbejde. I forbindelse med Europa-Parlamentets ændring af referenceperiode, sagde SPIDLA, at Kommissionen "delvist" kan acceptere Europa-Parlamentets ændring af Kommissionens forslag. Endeligt, med hensyn til sikring af familieliv, har Kommissionen udtalt, at den vil støtte Europa-Parlamentets ændringsforslag.

Status

Europa-Parlamentet har afsluttet sin førstebehandling af forslaget, som medfører, at sagen nu vil blive sendt til Rådet med henblik på dets førstebehandling. Ifølge traktaten, har Rådet ingen tidsfrister, som skal overholdes i forbindelse med førstebehandlingen, og det er derfor op til Formandskabet (og trojkaen) at sætte forslaget på Rådets dagsorden. Det forventes dog, at Rådet vil behandle sagen på et møde den 3. juni 2005. Ifølge Philip BUSHILL-MATTHEWS, leder af den britiske konservative gruppe Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender, er det muligt, at Rådet vil vedtage en fælles holdning – og dermed afslutte Rådets førstebehandling – på mødet den 3. juni.

Det skal endeligt bemærkes, at Europa-Parlamentet, hvis det beslutter sig for det, kan genfremsætte de ændringsforslag, som eventuelt vil blive forkastet af Rådet i forbindelse med Rådets førstebehandling. Det skal dog bemærkes, at afstemningsresultatet af Europa-Parlamentets førstebehandling viser, at der endnu ikke er et absolut flertal af Europa-Parlamentets medlemmer - hvilket er påkrævet ved andenbehandlingen - for Europa-Parlamentets ændringsforslag. Derfor er der nogle medlemmer i Europa-Parlamentet, der allerede nu vurderer, at forslaget skal til behandling i forligsudvalget, hvor Rådet og Europa-Parlamentet ville skulle forhandle en kompromistekst forud for forslagets tredjebehandling.

Med venlig hilsen

Richard Mongin Forrest

Hvis du vil vide mere:

- Statusblad udarbejdet af Folketingets EU-Sekretariat:
  http://www.euo.dk/dokumenter/forberedende/statusblade/alle/20040607

- Europa-Parlamentets lovgivningsmæssige beslutning om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/88/EF om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden:
  http://www2.europarl.eu.int/omk/sipade2?PUBREF=-//EP//NONSGML+TA+20050511+SIT+DOC+WORD+V0//DA&LEVEL=1&NAV=X

- Europa-Parlamentets betænkning:
  http://www2.europarl.eu.int/omk/sipade2?PROG=REPORT&SORT_ORDER=D&REF_A=A6-2005-0105&NAV=X&L=DA&LEVEL=1&SAME_LEVEL=1

- EU-noter udarbejdet af EU-konsulenten i Folketinget (interne dokumenter):

  - Nr. 15 af den 15. september 2003: Ny EU-dom siger, at vagter er arbejdstid, hvis vagterne skal tilbringes på arbejdspladsen – stor betydning for især sundhedssektoren
  - Nr. 21 af den 27. september 2004: Kommissionen fremsætter forslag til ændring af arbejdstidsreglerne.